



БЕЛАРУСЬ

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА
ОРДЭНА
ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА
СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА.

ГАЗЕТА ўзнагароджана ганаровай
граматай Вярхоўнага Савета
БССР

ЧАЦВЕР
17
КАСТРЫЧНІКА
№ 24 (1688)

УНІВЕРСІТЭТ

ГУТАРКІ З НАГОДЫ

У друку з'явіўся зварот Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі да членаў прафсаюзаў, які змяшчае патрабаванні да органаў улады рэспублікі, звязаныя перш за ўсё з павышэннем зароботнай платы.

Ці ўдзельнічаў у падрыхтоўцы гэтага дакумента Савет старшынства прафкомаў ВДУ?

Адказаць на гэта пытанне мы папрасілі члена Савета, старшыню прафсаюза камітэта супрацоўнікаў БДУ Анатоля Васільевіча ПАУЛАВА:

Не паўтара, а два!

— Мы даведаліся аб звароце са сродкаў масавай інфармацыі. І падтрымалі яго на пасяджэнні Савета старшынства.

— А прапанову аб сустрэчы на плошчы Леніна з дэпутатамі Вярхоўнага Савета рэспублікі ў дзень адкрыцця чарговай сесіі?

— Падтрымалі таксама. Больш таго, узяліся за падрыхтоўку да гэтай сустрэчы ў сваіх навучальных установах. Старшыні прафбюро розных падраздзяленняў БДУ напярэдадні зрабілі аб'явы аб тым, што адбудзецца 15 кастрычніка ў 14 гадзін на плошчы.

Дарэчы, Саветам старшынства прафкомаў ВДУ Рэспублікі Беларусь падрыхтаваны асобны зварот да Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў. Грунтуючыся на перакананні, што наша рэспубліка, якая не мае багатых прыродных рэсурсаў, можа выжыць ва ўмовах рынчавых адносін перш за ўсё дзякуючы свайму інтэлектуальнаму патэнцыялу, мы патрабуем прыняць Пастанову Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб устанавленні зароботнай платы прафесарска-выкладчыцкаму саставу вышэйшай школы з каэфіцыентам 2 да сярэдняй зароботнай платы работнікаў прамысловага комплексу. Такі пункт павінен быць унесены ў Праект закона аб народнай адукацыі. Пакуль там названа іншая лічба — 1,5.

— Якія яшчэ праблемы абмяркоўваліся на апошнім пасяджэнні Савета старшынства прафкомаў ВДУ рэспублікі?

— Сямёра прадстаўнікоў, якія сабраліся на ім, аднадушна прыйшлі да вываду, што такія формы, у якіх існуе прафсаюзны рух сёння, не адпавядаюць часу. Тэрытарыяльна-вытворчы прынцып яго арганізацыі састарэў. Сёння людзі павінны аб'ядноўвацца ў прафсаюзы інакш — па прафесіях. Напрыклад, універсітэту патрэбны асобныя прафсаюзныя арганізацыі адміністрацыйнага персаналу і гаспадарчага, выкладчыкаў і супрацоўнікаў. Хіба ж могуць быць аднолькавымі інтарэсы прыбіральшчыцы і прафесара?.. Асобны прафсаюз для кожнай прафесійнай групы будзе, да таго ж, і больш незалежны, чым сённяшнія арганізацыі.

Акрамя таго, Савет сёння рыхтуецца да рашучага кроку — стварэння Беларускага рэспубліканскага камітэта работнікаў вышэйшай школы і пры гэтым выхадзе з абкома прафсаюзаў. Тут, акрамя нас, абараняюць свае інтарэсы больш шматлікія прадстаўнікі тэхнікумаў, ПТВ, сярэдніх школ і дзіцячых садкоў. Наш голас ледзь-ледзь чуваць праз іх галасы, таму многія праблемы вышэйшай школы застаюцца па-за ўвагай. Такім чынам, 23 кастрычніка адбудзецца пасяджэнне Савета старшынства прафкомаў ВДУ Рэспублікі Беларусь, дзе будзе абмеркавана пытанне аб стварэнні рэспубліканскага камітэта работнікаў вышэйшай школы.

— Ці будзе выратаваннем такое адасабленне? Матэрыяльных сродкаў, якімі валодаюць прафсаюзы прамысловых прадпрыемстваў, у ВДУ ад гэтага не прыбавіцца...

— Сапраўды, немагчыма адчуваць сябе самастойнымі і моцнымі, не маючы адпаведнай матэрыяльнай падставы. Прафсаюзы ў буйных заходніх дзяржавах могуць заклікаць да забастовак дзякуючы таму, што маюць магчымасць плаціць на працягу іх зароботную плату сваім членам. У нас такіх сродкаў няма. 200 тысяч рублёў — гэта ўсё гадзавы бюджэт прафкома БДУ. Зразумела, трэба шукаць шляхі да атрымання фінансавай незалежнасці. Напрыклад, укладваць сродкі ў выгадныя прадпрыемствы, у банкі...

«Бомжы» сёння ў цане

У КАПЕЕЧКУ, дакладней, у дваццаць рублёў штомесяц абыйдзеца універсітэту кожны студэнт, якому не хапіла месца ў інтэрнаце. Каб атрымаць грашовую кампенсацыю за бяздомнасць, дастаткова звярнуцца ў прафбюро свайго факультэта з просьбай уключыць ваша прозвішча ў адпаведны загаловак і дачкакацца, калі яго падпішуць дэкан, старшыня студэнцкага прафкома, галоўны бухгалтар і, безумоўна, рэктар. Дапамога аказваецца «бомжам» за кошт бюджэту, які выдзяляецца на ўтрыманне універсітэта.

Па прагнозах старшыні прафкома студэнтаў Адама КІШКЕВІЧА, колькасць «шчасліўчыкаў» не перавысіць 600 чалавек. Ён выказаў таксама спадзяванне, што ў наступным годзе рашэннем урада дзве чырвоныя дзесяцірублёўкі набудуць зеляватныя адценні пяцідзясяцірублёвай купюры.

А ў НАС!

Прафесійным праграмістам, тым, хто карыстаецца персанальнымі ЭВМ, і ўсім зацікаўленым асобам прапануецца камерцыйная выстаўка «Праграмныя прадукты і рынак», якая арганізавана з 15 да 17 кастрычніка па адрасу вул. Бабруйскай, 9 Рэспубліканскім фондам алгарытмаў і праграм Міністэрства народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь.

Фонд дзейнічае ўжо на працягу года на базе факультэта павышэння кваліфікацыі па прыкладнай матэматыцы і ЭВМ пры БДУ. Яго асноўная задача — маркетынг праграмных сродкаў, дакладней, вывучэнне рынку і пастаўка гэтых сродкаў, а таксама іх ўкараненне. «Праграмныя прадукты і рынак» — другая выстаўка, праведзеная прадстаўнікамі фонду.

Вось як вызначыла яе асноўную мэту загадчыца Рэспубліканскага фонду алгарытмаў і праграм Таццяна Антонаўна АПАНАСЕВІЧ: «Мы хацелі б навучыць нашых гасцей ператва-

раць праграмныя сродкі ў канкурэнтна-здольны тавар».

Арганізатары прапануюць усім жадаючым шэраг паслуг: заключэнне дагавораў на пастаўку і адаптацыю праграмных прадуктаў, прадастаўленне тэхнічнай дакументацыі, арэнду працоўных месцаў з ЭВМ непасрэдна на выстаўцы для дэманстрацыі ўласных распрацовак, а таксама лекцыю на тэму «Правыя асновы маркетынгу праграмных сродкаў у СССР».

Калі вы не паспелі наведаць выстаўку да 16 гадзін 17 кастрычніка, не лічыце, што вам не пашчасціла. Са сваімі пытаннямі і прапановамі вы можаце звяртацца да прадстаўнікоў Рэспубліканскага фонду алгарытмаў і праграм у любы іншы дзень ці дачакацца наступнай выстаўкі. Яна будзе праводзіцца на першым тыдні снежня пад назвай «Аўтаматызацыя планава-эканамічных задач і бухгалтарскага ўліку». Кантактны тэлефон 20-73-22.

«Зусім недалёкай будучыняй уяўляецца дзень, калі побач з мікрараёнам «Усход-1» уздоўж Ленінскага праспекта ўзнімуцца новыя карпусы флагмана вышэйшай школы рэспублікі», — пісалі нашы калегі, супрацоўнікі «Беларускага ўніверсітэта» ў 1981 годзе. Разам з імі марылі і некалькі тысяч чалавек: «Побач з вучэбна-адміністрацыйным корпусам паўстануць будынкі факультэтаў: механіка-матэматычнага, прыкладнай матэматыкі, географічнага, фундаментальнай бібліятэкі, двух інтэрнатаў на 1200 месца кожны. Тут жа размесцяцца сталовая на 500 месцаў, школа для асабліва таленавітых дзяцей, стадыён, лёгкаатлетычны манеж, спартыўныя пляцоўкі, плавальны басейн».

Планавалася пабудова першую чаргу ўніверсітэцкага комплексу ў бліжэйшыя дзве пяцігодкі з улікам апошніх дасягненняў у архітэктуры і будаўніцтве!

Час мінуў, пакінуўшы ў нашай памяці шматлікія пастановы рэспубліканскага ўраду. І абяцанага падарунка да чарговага юбілею, на жаль, не дачакаліся.

ШТО НОВАГА?



Прахожыя здзіўляліся — амаль у самым цэнтры горада, у парку Янкі Купалы, рок-канцэрт. Людзі падыходзілі бліжэй... і заставаліся слухаць выканаўцаў. А ў паветры пад зіхадкімі рознакаляровымі промнямі пражэктараў луналі бел-чырвона-белыя сцягі і наўздагон песням ляцелі заклікі: «Жыве Беларусь!»

(Працяг на 3-й стар.)

ПРАГРАМНЫЯ СРОДКІ — ТАВАР

АДДЗЯЛЕННЕ

СУВЯЗІ

ШТО МЫ МОЖАМ?

У нас пытанне. Усе скардзцяца на жыццё, а, па сутнасці, што ў гэтым жыцці ад нас з вамі залежыць? Што мы можам змяніць? Вельмі цяжка нават самому сабе ў гэтым прызнацца. Сорамна. І ўсё ж. Паспрабуй мы вельмі ўсімхацца кожнаму сустрэчнаму — калі не аблаюць, дык палічаць дзіўнымі. Як не заўважаць зняважлівых адносін да твайго асобы? Так надакучылі чэргі, ашалеўшыя вочы, злосныя твары! Мы спрабавалі ўзяцца за вучобу. Але і тут падзіраешся праз перашкоды. Што ні крок — дык з пераадоленнем бар'ераў. Адзін падручнік на траіх, адно месца ў інтэрнаце на дваіх, і матчыну зарплату таксама даводзіцца дзяліць на дваіх, бо павышанай стыпендыі ледзь-ледзь хапае на абеды ў сталовы. Між тым, нам раець ужываць як мага больш гародніны і садавіны. На гэтыя грашы можна толькі зазірнуць на рынак і паглытаць слінкі...

Так, мы маладыя яшчэ. Але з чарвяточнай ужо. Бо не маем ні ідэалаў, ні стабільнага сённяшняга дня, ні «светлай будучыні». І нічога добрага ўзмаем.

ЮЛЯ І СВЕТА,
студэнткі фізфака.

Дзесяць год пасля

МОВА «ЦАРЫЦЫ НАВУК»

была асноўнай для ўдзельнікаў другой Міжнароднай алгебраічнай канферэнцыі, якая адбылася ў канцы жніўня ў Барнаўле і была прысвечана памяці вядомага матэматыка А. І. Шыршова. Форум сабраў амаль чатырыста лепшых алгебраістаў з розных канцоў свету.

На працягу пленарных пасяджэнняў і мерапрыемстваў, што ўваходзілі ў культурную праграму канферэнцыі, акрамя мовы матэматычных формул, вучоныя найбольш часта ўжывалі англійскую. Старшыня форуму А. І. Кастрыкін адзначыў на закрыцці яго, што дасягненні матэматыкаў нашай краіны застаюцца добра канверсіруемымі ва ўсім свеце таварам, і прапанаваў яго сусветнаму грамадству ганарова і выгадна.

ЭКЗАМЕН... У ПРАМЫМ ЭФІРЫ

Наўрад ці спісвай на іспытах нават самыя влікі віртуоз гэтай справы, калі ён паступаў у Жытомірскі сельскагаспадарчы інстытут. Бо назіраў за яго дзеяннямі не толькі выкладчыкі, але і бацькі. Пакуль сістэма вучэбнага тэлебачання, створаная ў інстытуце, была выпрабавана з такой мэтай толькі на ўступных экзаменах. А калі стане выкарыстоўвацца шырэй, магчыма, будзе адыгрываць ролю «дэ-тэктара хлусні» і для студэнтаў, і для выкладчыкаў.

АД СЕСІІ ДА...

Сесія ў Маскоўскім авіяцыйным інстытуце часова адменена. Можна сказаць, што яна стала круглагоддовай. Цяпер студэнтам трэба не эканоміць энергію напярэдадні змін і летніх іспытаў, а раўнамерна размяркоўваць яе, каб на працягу семестра становіцца зарэкамендаваць сябе. У суму балаў, якую неабходна набраць тым, хто хоча працягваць вучобу ў ВНУ, уваходзяць адзінкі за работу ў лабараторыях і на семінарах, за наведванне лекцый і вядзенне канспектаў. Паводзіны ў пазавучэбны час, як быццам, не ўлічваюцца...

Школа — не басейн, універсітэт — не акіян, але ж кантраст, бясспрэчна, вялікі. Як не патагнуць і не спужацца прасторы самастойнасці, пазбегнуць баявых адчуванняў адаптацыйнага перыяду ці, па магчымасці, зрабіць іх менш адчувальнымі, падкажа наш суб'едакт, Мікалай Аляксандравіч БЕРАЗОВІН, дацэнт кафедры педагогікі, кандыдат педагогічных навук.

— На першым курсе ўчарашняму школьніку даводзіцца засвойваць прыкладна ў 2,7 раза больш вучэбнага матэрыялу. Ад якіх умоў залежыць хуткасць адаптацыі да студэнцкага жыцця?

— Ад перманентнасці метадаў навучання ў сярэдняй школе і ВНУ, самастойнасці творчага мыслення індывідуума і, безумоўна, правільнасці выбару будучай прафесіі. Больш высокая паспяховасць назіраецца ў студэнтаў, якія ў школе наведвалі факультатывы. А тыя, хто імкнуўся ў вышэйшую навучную ўстанову толькі дзеля атрымання дыплама, не разлічваючы ўласныя сілы і не прадугледжваючы цяжкасцей і складанасцей праграмы, як правіла, асуджаюць сябе на доўгатэрміновае прызычаванне, здараецца, вымушаны пакідаць ВНУ.

— Няўжо так многа студэнтаў, якія прыйшлі ва універсітэт памылковым шляхам?

— У 1987—1988 навуцальным годзе з 1724 анкетуемых студэнтаў нашага ўніверсітэта толькі 64 працэнты ўпэўнены былі ў беспамылковасці выбару прафесіі, 9 — не ўпэўнены ў гэтым і 24 — не мелі цвёрдай думкі наконт гэтага.

— Але ж існуюць і іншыя праблемы, назавём іх аб'ектыўнымі. Асабліваю цяж-

касць у прыстасаванні адчуваецца, на мой погляд, выпускнікі вясковых школ.

— Так. Мяняецца кола ўзаемаадносін. Як вядома, ва ўмовах сельскай мясцовасці найбольш важную ролю адыгрывае грамадская думка. Чалавек увесь час на вачах і таму павінен кантраляваць свае дзеянні. Больш ананіміны характар зносінаў горадзе можа адмоўна адбівацца на становленні асобы студэнта, які да таго жыў увесь час у вёсцы.

— Студэнт — адносна свабодны чалавек. І гэтая свабода часам таксама пазбаўляе спакою?

70 працэнтаў студэнтаў першых курсаў, 55 — другіх, 53 — трэціх перажываюць цяжкасці ў сувязі з пераходам на новыя формы навучання. Сярод прычын, якія выклікаюць гэтыя цяжкасці, студэнты ўсіх курсаў паставілі на першае месца неабходнасць арганізоўваць самастойную вучобу.

Псіхалагічная неадрыхтанасць да новых сацыяльных умоў адмоўна ўплывае на агульнае самаадчуванне студэнтаў. Праведзеныя ў першыя месяцы вучобы эксперыментальныя заняткі ва ўніверсітэце паказалі, што толькі 22 працэнты першакурснікаў валодалі высокім узроўнем самаарганізацыі і што 78 працэнтаў студэнтаў сустракаюцца з цяжкасцямі, звязанымі з пераходам на формы навучання вышэйшай установы.

Былы школьнік ад штодзённай праверкі хатніх заданняў не заўсёды можа адразу перайсці да штодзённай самастойнай працы. Атрымаўшы самастойнасць і свабоду, ён часам не ведае, як практычна выкарыстаць іх, і першыя месяцы не працуюць у падручнікам. Праўда, існуюць



семінары, кантрольныя работы, калектывы. Але ўсё гэта здаецца спачатку надта лёгкай. Нараджаецца ілюзія «свабоднага жыцця», беспакарнасці за змарнаваны час. Ды і парадзі «бывалых» запэўніваюць у магчымасці «вывучыць» матэрыял у перыяд непасрэднай падрыхтоўкі да экзамену.

— Ад сесіі да сесіі — гэта зрабілася ўжо нейкай агульнай студэнцкай традыцыяй...

— Здаецца, у маладосці ўсё нішто: можна не спаць, не абедаць, цэлы дзень праседжваць за кнігай, каб пасля сесіі аддацца поўнаму гультайству. У студэнцкім асяроддзі зняважлівыя адносіны да рэжыму лічацца добрым тонам. Аднак няроўны жыццёвы рытм вядзе да нерацыяльнай растраты нервовай энергіі, агульнага стомлення. Вельмі важна выпрацаваць здольнасць зай-

мацца самастойна, кантраляваць сябе, эканоміць і рацыянальна скарыстоўваць час. І яшчэ навучыцца чытаць і пісаць прыкладна ў два разы хутчэй. Дарэчы, падлічана, што пяць гадоў навучання патрабуюць засваення не менш за 25000 старонак рознага тэксту.

— Пэўна, хуткасць адаптацыі і паспяховасць іншагарадных студэнтаў нейкім чынам звязаны і з неўладкаванасцю ў студэнцкіх інтэрнатах?

— Не спяшайцеся з вывадамі. Як высветлілася з дапамогай даследавання, лепш пастаюць якраз жыхары інтэрнатаў, на другім месцы — студэнты, якія жывуць з бацькамі, а трэцяе — за тымі, хто жыве на прыватных кватэрах.

Гутарку вяла
Тацяна КАЗАК.

Р. С. Першакурснік, трэцякурснік, выпускнік... Зрэшты, якая розніца, колькі часу ты правёў ва ўніверсітэце: калі з чалавекам здараецца бяда, наўрад ці ёсць сэнс высвятляць яго год нараджэння. Трэба чалавека ратаваць. Званіце нам (т. 20-68-27), заходзьце (вул. Бабруйская, 9, п. 74, 75), задавайце пытанні. Выратавальную саломінку з дапамогай супрацоўнікаў рэдакцыі ў кожным канкрэтным выпадку будучы працягваць кампетэнтныя спецыялісты: урачы, псіхологі, ацыёлагі, выкладчыкі.

Я МЯРКУЮ...

ВЫЙСЦЕ З ЗАМКНЁНАГА КОЛА

«Наш час — час агульнай забытанасці, час паўстання міглівых, быццам, ідэалаў і іх канечнага знікнення праз нядоўгі час... Тое, што раней здавалася чыстым і светлым, штодзённая аплятаецца жыццёвым брудам і пылам. Так знікаюць міглівыя ідэалы, пакідаючы роспач і безнадзейнасць. У такі час адзінокая чалавечая душа шукае, пераглядаючы ўсё тое, што здавалася каштоўным, святым і жаданым», — пісаў 70 гадоў таму выдатны беларускі філосаф Ігнат Абдзіра-ловіч (Канчэйскі).

Якія сугучныя гэтыя словы нашай сучаснасці! Чалавек ва ўмовах хуткіх грамадскіх змен, калі гісторыя імкне наперад з надзвычайнай хуткасцю, ставіць перад сабой шэраг адвечных пытанняў. Хто я ёсць у гэтым свеце? Што чакае мяне наперадзе? Ці магу, ці здольны я ўласнымі рукамі тварыць лепшую будучыню? Ад адказу залежыць лёс.

Нешта падобнае адбываецца і з цэлымі народамі. Так, мы, беларусы, шукаем зараз самаразумення, каб беспамылкова вызначыць сваё месца ў сусветнай гісторыі. Гэта асабліва неабходна ў час кардынальных змен нашага жыцця, калі Беларусь абрала шлях незалежнасці, і нам усім трэба пачынаць уладкоўваць сваю краіну.

Дакладнае ўсведамленне сапраўднага стану Бацькаўшчыны дапаможа пазбегнуць шмат якіх памылак на гэтым цяжкім шляху. Таму давайце наспрабем прыгледзецца да аміх сябе, выходзячы з сённяшняй сітуацыі на Беларусі.

Знакаміты пісьменнік ды грамадскі дзеяч Васіль Быкаў, які і розумам, і сэрцам здольны адчуць сапраўднае становішча ў краі, заявіў у сваім інтэрв'ю «Ізвестыя» ад 26 верасня 1991 года: «І хоць некаторыя трубадуры, блізкія к партыйнай олігархія, ужо воспеваюць «бархатную беларускую рэвалюцыю», яшчэ нічога рэальна не зроблена — ні

для ўвядзення істинно-го суверенітэта, ні для спасення разваліваючайся эканомікі. В рэзультате яростно-го коммунистического сопротивления демократическим преобразованиям Белоруссия оказалась менее других республик подготовленной к собственному суверенитету...» Аналіз беларускай рэчаіснасці, зроблены Васілём Быкавым, праўдзіва-бязлітасны: рэальна яшчэ нічога не зроблена, рэальна мы яшчэ знаходзімся там, адкуль так імкнемся выкарастацца, мы знаходзімся ў тупіку. Фактычна беларускае грамадства да гэтага часу характарызуецца апалітычнасцю, нацыянальным нігілізмам. Большасць грамадзян зараз — гэта пасіўныя назіральнікі за ходам падзей, апатычныя да ўсяго, што не датычыць асабістых інтарэсаў. Есць, безумоўна, надзея, што з цягам часу нешта зменіцца тут да лепшага. Але справа свабоды не чакае, лёс нашае краіны вырашаецца сёння.

Сучасная генерацыя беларусаў, нашыя бацькі, зрабілі ўсё магчымае для фармальнага ўсталявання гістарычнай справядлівасці — аднаўлення дзяржаўнасці «зямлі пад белымі крыламі». Якім зместам напоўніцца суверэнітэт краіны, залежыць ад нас, моладзі. Мы, новая генерацыя, павінны свежай глыбінню ўліцца ў справу вызвалення ад ланцу-

гоў края і нацыі, надаць другое дыханне руху за незалежнасць Беларусі.

Аднак тут нельга не заўважыць наступную акалічнасць. Беларуская моладзь неаднародная, яна хварэе на тыя ж хваробы, што і ўсё наша грамадства, бо з'яўляецца неад'емнай часткай апошняга. Але падставы для аптымізму існуюць. Аб'ектыўна чалавеку ў маладосці ўласціва імкненне да самарэалізацыі, да зацвярджэння важнасці сваёй асобы. Наш час стварыў для такога самавызначэння маладога чалавека

між народамі». А для гэтага, натуральна, патрэбны высокакваліфікаваны спецыялісты, здольныя ўзняць на якасна новы ўзровень беларускую эканоміку, палітыку, сацыяльную сферу нашага жыцця.

Тут наша грамадства сутыкаецца з пэўнымі праблемамі. Першая і галоўная з іх — неадпаведнасць сучаснай сістэмы адукацыі патрэбам надзённай рэчаіснасці. Гэта адназначна.

Пачынаючы з дзіцячых садкоў, далей — у школах, вучылішчах, інстытутах, універсітэтах чалавечая год-

нікаў зноў можна пачуць бязглуздыя пытанні, узятыя з «работ-классиков». У той жа час мы павінны прыйсці да разумення, што такі стан рэчаў не чыясць віна, а наша агульная бяда. З гэтага вынікае адпаведная задача — усім разам імкнуцца выправіць таго тыпу недарэчнасці, вынікам чаго будзе адмаўленне ад ідэалагічных догмаў у вучэнні.

Сённяшняя сітуацыя патрабуе самага сур'ёзнага аналізу становішча ў справе асветы ды адукацыі. Таму нельга пакінуць без увагі самую асо-бу настаўніка. Настаўнікам на-



вельмі спрыяльныя ўмовы. У кожнага з нас, нарэшце, з'явілася жыццёвая перспектыва. Самое наша жыццё поўнае, асуджанае новым высокім сэнсам. Юнакі і дзяўчаты маюць унікальную мажлівасць самарэалізавацца на ніве будучыні новай Беларускай дзяржавы.

Дзеці беларускай зямлі хочаць бачыць сваю краіну заможнай, квітнеючай, вартай заняць свой «пачэсны пасад

насць звычайна ўсяляк прыніжаецца. У нашых навуцальных установах пануюць прытум, жорсткасць, шчырае глумства. Усё новае, прагрэсіўнае, як правіла, не знаходзіцца адпаведнага выкарыстання ў сучаснай сістэме адукацыі. Парадаксальна, але вучэнне грунтуецца зараз на злычыннай архаічнасці. Гісторыя вынесла свой прысуд камуністычнай дактрыне, аднак з вуснаў некаторых беларускіх настаў-

звалі вучні Хрыста, які прыніс чалавецтву выратаванне. Ён паказаў прыклад служэння сваім вучням, прыклад самаахвярнасці за другіх людзей, розных — добрых, бліжэй, але, у першую чаргу, — людзей. Мы забыліся на гэта. Але яшчэ не позна, на мой погляд, усвядоміць, што настаўнік не ёсць гаспадар, але слуга сваім вучням.

Усе загані нашага грамадства — гэта толькі вынік.

Калі мы хочам ад іх пазбавіцца, дык мы мусім шукаць прычыну. Прышоў час акрэсліць яе. Гэта — бездухоўнасць. Менавіта ў ёй пачатак усіх нашых бед.

Чалавек адрозніваецца ад жывёл тым, што ў ім закладзены зародкі іншага плану істасці, тым, што чалавек — стварэнне духоўнае, заклікае да здзейснення сваю высокую місію ў Сусвеце. Калі ж чалавеку ўласціва адсутнасць духоўнага жыцця, ён становіцца падобным да жывёлы.

Так здарылася з намі. Абвешчэнне прыярытэту матэрыяльных каштоўнасцей, адыход ад хрысціянства кінулі нас у бездань бездухоўнасці, паставілі на адну дошку з бядам. Відавочна, што адно злачынства цягне за сабой другое, адно амаральнае дзеянне знаходзіць свой працяг у іншым, яшчэ больш жахлівым амаральным дзеянні. Зло нараджае зло. Так замыкаецца трагічнае кола чалавечага заняпаду.

Мы ж павінны ачысціцца ад броду бездухоўнасці, скінуць з сябе цяжар былога грахоўнага існавання. А шлях да ачышчэння адзіны — гэта пакаянне. Законамі нашымі павінны быць Запаведы Спа-са, галоўныя з якіх ёсць любоў да Бога і да бліжняга свайго, каб пранесці праз усё зямное жыццё словы Святога Апостала Яна Багаслова: «Умілавання! будзем любіць адзін аднаго, бо любоў ад Бога, і кожны, хто любіць, народжаны ад Бога і знае Бога. Хто ня любіць, той не пазнаў Бога, бо Бог ёсць любоў. Божая любоў да нас у тым выявілася, што Бог паслаў на свет адзінороднага Сына Свайго, каб мы жылі праз Яго. У тым любоў, не што мы палюбілі Бога, але што ён палюбіў нас і паслаў Сына Свайго дзеля змілавання над грахамі нашымі. Умілавання! калі Бог палюбіў нас гэтак, дык і мы павінны любіць адзін аднаго».

Алесь ЛЯСКОЎ,
студэнт юрыдычнага
факультэта
Фота С. САЗАНОВІЧА.

Раз нуклід, два нуклід...

Штогод студэнты БДУ вытрымліваюць малапрыемную працэдуру медыцынскага агляду, калі ім не абмінуць кабінета флюараграфіі, дзе іх зноў узнагародзяць чарговай дозай радыяцыі і, супакойшы паперкай, адпускаць да наступнага года. Без паперкі-пасведчання студэнта не заселяць у інтэрнат, не пускаць у студэнцкі прафілакторый. Але з-за кардону раз-пораз прабіваюцца чуткі, што рэнтген — гэта не бяшкродная забава. Напрыклад, на захадзе флюараграфію праходзяць, толькі пачынаючы з саракагадовага ўзросту. А ў нас «свецца» нават падлеткаў. Аб выніках бяскрыўднай флюараграфіі я пацікавілася ў Анатоля Фёдаравіча КОРДАША, загадчыка аддзела Дзяржсаннагляду за радыяцыйнай бяспекай. Вынікі размовы — падстава для роздуму.

Згодна з загадам Міністэрства аховы здароўя СССР, чалавек павінен праходзіць флюараграфію раз у год. Гэта патрэба ўзнікае з-за складанасці выяўлення такіх захворванняў, як туберкулёз. Нядаўна гэтую працэдуру прымушалі праходзіць усіх з-за так званай «агульнай дыспансерызацыі». Сёння мы выраслі да разумення, што здароўя працэдура не прыбавіць. Дакладна вядома, што працягласць жыцця тым менш, чым большую дозу атрымаў арганізм. Ужо дзейнічае новы загад, які прадугледжвае абавязковае адлюстраванне ўсіх атрыманых у час абследаванняў доз радыяцыі ў амбулаторнай карце пацыента, каб потым мець магчымасць рабіць падлікі. На мове загаду гэта называецца «ўпарадкаваннем рэнтгенадыягнастычных даследаванняў».

У адказ на маё пытанне Анатоль Фёдаравіч заўважыў, што зараз немагчыма прагназіраваць выключэнне з медыцынскай практыкі рэнтгенадыягностыкі. Самае вялікае, на што можна разлічваць, — гэта зніжэнне радыянагрузкі на 10 працэнтаў. Як знізіць? Напрыклад, з дапамогай спецыяльных прыстасаванняў накітавалі «узмацніцеля рэнтгенаўскага адлюстравання», які перадае фотаздымак грудной клеткі ў час флюараграфіі на экран, адначасова змяншаючы дозу апраменьвання ў 10—15 разоў. Але такія прыборы шалёна каштуюць. Патрэбна валюта, каб купіць іх за мяжой. Улічыце — 25 працэнтаў бюджэту на ахову здароўя ідзе на службу рэнтгенадыягностыкі і рэнтгенатэрапіі.

А цяпер трохі лічбаў. Натуральны фон радыяцыі вакол чалавека складае ў год прыкладна 100 мілібэр. Дадайце да гэтай лічбы 105—135 мілібэр, якія атрымліваем з-за выпраменьвання будаўнічых матэрыялаў — дрэва, камення, і яшчэ 135—160 мілібэр, якія «забяспечваюць» рэнтгенаўскія працэдуры. Менавіта яны прыносяць 40—60 працэнтаў таго аб'ёму радыяцыі, які атрымлівае сярэднестатыстычны чалавек за год. Усяго каля 400 мілібэр. А ўстаноўленая мяжа — 500. Далей нельга. Параўнайце: у 1900 годзе чалавек у нашых мясцінах атрымліваў каля 130 мілібэр. Відавочна, мы набліжаемся да мяжы, якая пакладзена чалавеку. Што далей? Тым больш, што гэтыя лічбы сведчаць аб знешнім выпраменьванні. Да яго далучаецца ўнутранае, якое атрымліваем праз харчаванне. І доза радыенуклідаў у арганізме ўвесь час мяняецца. Магчыма, таму за мяжой флюараграфія не ў пашане. І калі ў 1982—86 гг. колькасць рэнтгенадыягнастычных працэдур на 1000 чалавек насельніцтва ў СССР складала 1419, то ў Нідэрландах — 648, ЗША — 790, Англіі — 494. Зменшыць удаецца за кошт іншых метадаў дыягностыкі: эхалакацыі, ультрагукавых даследаванняў. У нас жа тэхнікі не хапае, валюты таксама небагата. І трымаецца наш рэнтген непарушна столькі часу. Няўжо так і будзе трымацца?

Н. ЖУК.

РОК-ФЭСТ



ТУТ не было вядомых заходніх рок-гуртоў, як не было і ніводнага рускамоўнага выканаўцы. Быў рок за беларускую незалежнасць. Рок чыстай вады.

— Незалежнасць прыйшла да нас так ціха, што многія нават і не заўважылі гэтага факта ў жыцці рэспублікі, — гаворыць адзін з арганізатараў рок-маніфестацыі, вядучы рэспубліканскага хіт-парада Віталь Сямашка. — Мэта нашага, скажам так, маленькага фестывалю — падараваць людзям глыток свабоднага паветра, пачуццё годнасці і, зразумела, песні.

Песні сапраўды былі фэйныя, хоць і палітычныя. Сам я ніколі не быў прыхільнікам палітыкі, аднак музычны фестываль зусім не ператварыўся ў нейкі палітычны мітынг. Людзі слухалі песні і адпачывалі. Ад бясконцых праблем і шматкіламетровых чэргаў. Ад шматгадовага пачуцця згубленай годнасці — беларусамі звацца. Адзін за дру-



гім выходзілі на сцэну выканаўцы: «Мроя», Сяргук Сокалаў-Воюш, «Грунвальд», «Рокіс», польскі «Альбаросік». Хлопцы з «Рокіса», думаю, спадабаліся не толькі мне, але і тысячам слухачоў (канцэрт трансліраваўся па БТ у эфір) менавіта сваім беларускім духам.

— Гэта падзея ў маім жыцці, — дзеліцца ўражаннямі гітарыст «Рокіса» Сяргей Трухановіч. — Ці было хваляванне? Ну, вядома. Слухала нас уся рэспубліка. А ўвогуле такое запамінаецца на ўсё жыццё.

Рок-фэст закончыўся, калі электрычныя лямпы ахінулі горад у жоўтае святло. Людзі разыходзіліся. Ідэя арганізацыі рок-фестывалю — падарыць людзям духоўную свабоду — калі і не ў поўнай ступені ўдалася, то павінна быць адзначана ўжо толькі таму, што гэта была першая спроба. Спроба адчуць сябе незалежнымі.

А. СІВЫ.
Фота С. ГРЫЦА.

ПРЭС-АПЫТАННЕ

Бульба

ў

«мундзірах»

БДУ

Як хутка зноў вернецца да нас студэнцкая «бульба»? Праз год, два, а можа назаўсёды застанецца ў мінулым? Ніхто зараз адназначна сцвярджаць не стане. А вось пра вынікі і дасягненні сёлёнай сельскагаспадарчай кампаніі наш карэспандэнт запыталася ў людзей, якіх студэнцкая «бульба» закранула. Або абмінула.

Віктар Васільевіч САМАХВАЛ, начальнік вучэбна-метадычнага аддзела БДУ:

— Галоўнае «дасягненне» студэнцкай «бульбы» ў вучэбных планах — гэта згублены гадзіны занятак. У сярэднім кожны студэнт страціў каля 180 гадзін, не ўлічваючы самастойную працу. Лічу, што студэнты вераснёўскімі сельскагаспадарчымі работамі прадоўжылі сабе летні адпачынак.

Сігізмунд Адамавіч МАЛЕВІЧ, прарэктар-куратар сельскагаспадарчых работ:

— Гэты год, як і ўсе мінулыя, паказаў, што бульбачка ў нас «залатая». Мы, як і заўсёды, адстойвалі інтарэсы сваіх студэнтаў. У гэтым годзе пазбеглі адпраўкі на вучэбна-працоўныя ўзбуджаныя раёны Магілёўскай вобласці.

Мне давялося пабываць у многіх гаспадарках, дзе працавалі нашы студэнты. Пры такіх бытавых умовах, што пабачыў, часам неспланаваанай арганізацыі працы, можна сказаць — хлопцы і дзяўчаты рабілі немагчымае.

Віктар Уладзіміравіч МАЯРОВІЧ, кіраўнік групы студэнтаў III курса факультэта журналістыкі:

— Амаль усе студэнты майёй групы паедуць на чатыры дні ў Эстонію. Гэтае падарожжа на ільготных умовах мы са старшынёй калгаса ім паабяцалі. На наша шчасце, мясцовы старшыня аказаўся сумленным чалавекам, бо я неяк у вольную часіну падлічыў нашу дзённую выпрацоўку, якая склала не больш за 32 працэнты ад нормы. А раней студэнты заахвочваліся пры паказчыках у пяць разоў вышэйшых.

Студэнтка хімічнага факультэта:

— На «бульбу» збіралася без асаблівай ахвоты. Але потым ніколі не пашкадавала. Праца працай, ды хапала і вольнага часу для ўласных інтарэсаў. Ведаеце, прыгожыя вясковыя пейзажы заўсёды настройваюць на лірычны лад. Потым, той мех бульбы, якім я сама сябе «праміравала», не будзе лішнім у інтэрнаце.

Студэнт юрыдычнага факультэта:

— А я не ездзіў у калгас. Працаваў на добраўладкаванні інтэрната (цяпер гэта так называецца). Дарэчы, вы натрапілі на «блатніка», які такім чынам атрымаў пазбаўленне ад працы на калгасных палатках. Мне ніколі не сорамна перад сваімі аднакурснікамі: я такі не адзін.

Не —
верагодна!

НАША
ГРАМАДСТВА,
ПА СУТНАСЦІ,
УНІКАЛЬНАЯ З'ЯВА
Ў СУСВЕТНАЙ
ГІСТОРЫІ,
ТАМУ ШТО
НІДЗЕ І НІКОЛІ
НЕ ІСНАВАЛА
ЯШЧЭ ДЗЯРЖАВЫ,
У ЯКОЙ МІЛЬНЕНІ
ЛЮДЗЕЙ
НА ПРАЦЯГУ
70 ГАДОЎ УСІМІ
СПАСАБАМІ
ЗАПЭЎНІВАЛІ
Ў ТЫМ,
ШТО НІ БОГА,
НІ ІНШАГА
СВЕТУ,
АКРАМЯ
БАЧНАГА НАМ,
НЕ ІСНУЕ.

ВЫНІКІ ГЭТАЙ
АТЭІСТЫЧНАЙ
ЦЫВІЛІЗАЦЫІ
ВЯДОМЫЯ СЕННЯ
ЎСАМУ СВЕТУ.
КАЛІ ЖЫЦЦЕ
АБМЕЖАВАНА
ТОЛЬКІ БАЧНЫМ,
НЕ ІСНУЕ НІЧОГА,
ШТО
ЎТРЫМЛІВАЛА Б
ЧАЛАВЕКА АД
ЛЮБЯХ ДЗЕЯННЯЎ
ДЗЕЛЯ
ДАСЯГНЕННЯ
ІМГЕННАГА
ЖАДАННЯ.
БЕЗ АСАБІСТАЙ
БЕССМЯРОТНАСЦІ
ЗНІКАЕ І
АСАБІСТАЯ
АДКАЗНАСЦЬ ЗА
ПРАЖЫТАЕ
ЖЫЦЦЕ...

Пётр КАЛІНОЎСКІ апынуўся разам са сваімі бацькамі ў Германіі, калі быў зусім маленькім, у 20-я гады. Ён атрымаў медыцынскую адукацыю. Па спецыяльнасці ўрач-хірург. Пасля другой сусветнай вайны жыў і працуе ў Аўстраліі. Ён праваслаўны.

Кніга П. Каліноўскага «Пераход» прысвечана самаму галоўнаму для чалавека пытанню — пытанню аб смерці. Ад таго, што думае чалавек пра смерць, залежыць, безумоўна, яго лад жыцця: маральныя каштоўнасці, учынкі, характар і многае іншае...

НАВЫПЕРАДКІ СА СМЕРЦЮ

Яшчэ філосафы Старажытнай Грэцыі сцвярджалі, што «ўсё цяжэ, усё мяняецца». Але ніколі ў мінулым змены не былі такімі глыбокімі і хуткімі.

Адначасова з гэтым назіраецца згасанне духоўнага

ЦА ЦІ ХАЦЯ Б МЯНЯЦІЦА ПАДОБНА НА ТОЕ, ЯК ЯНА ГЭТА РАБІЛА Ў ЧАС СВАЙГО ЗЯМНОГА ЖЫЦЦЯ.

Гэтаму заўсёды вучыла хрысціянства, але многія, з дзяцінства выхаваныя на матэрыялістычных тэорыях, прывыклі не надаваць рэлігіі вялікага значэння. Матэрыялісты заўсёды супрацьстаўлялі рэлігію і навуку. І раптам навука пацвярджае тое, чаму доўгі час вучыла хрысціянства.

ЖЫЦЦЁ

ПАСЛЯ ЖЫЦЦЯ

жыцця, расце абывацкасць, а часам і варожасць да ўсяго духоўнага. Нормы паводзін, дадзеныя ўсімі вялікімі рэлігіямі, замяняюцца больш лёгкімі. У людзей усё больш правоў і ўсё менш абавязкаў. Жыццё без адказнасці ператвараецца ў бездухоўнае. Жыццё цяпер холадна і адзінока.

Чаму? Што здарылася з людзьмі? Страцілі веру. Калі наогул няма душы, а ёсць толькі цела, у чым тады сэнс жыцця чалавека на зямлі? Калі са смерцю заканчваецца маё існаванне, так што больш не будзе нічога для мяне, ды і мяне самога, дзеля чаго тады нешта планіраваць, працаваць, імкнуцца да стварэння чагосьці новага і трывалага, набываць веды, выхоўваць у сабе новыя якасці, нашто наогул думаць пра будучае? Пакуль ёсць час, трэба спяшацца ўзяць ад жыцця ўсё, што яно можа даць. Трэба не ўспамінаць пра непрыемнае, у першую чаргу, вядома, пра смерць. Аднак забавы і гульбішчы шчасця, радасці і раўнавагі не прыносяць. А за імі крыецца глыбокая інстынктыўная боязь смерці — не успамінаць пра яе, не думаць.

Зусім не думаць аб сэнсе жыцця ўсё ж такі немагчыма. Кожны, хоць зрэдку, пытае сябе: «А што далей?»

Чалавек масы прывыкаўся верыць толькі тым рэаліям, якія адчуваюцца на дотык. Свет для яго — неаддухоўная матэрыя. Спраўджаецца тое, што прадугледжваў апостал Павел: «Бо будзе час, калі цярозае вучэнне прымаць не будуць, але па сваіх жаданнях будуць знаходзіць сабе настаўнікаў, якія б цешылі іх слых». Чалавецтва каціцца ўніз да дрэннага канца.

НАВУКА ЗГАДЖАЕЦЦА З РЭЛІГІЯЙ

Але на нашых вачах здаецца дзіва. Якое, праўда, многія пакуль не заўважаюць. Медыцынская навука наглядна паказала нам, што і пасля смерці цела НАША АСОБА, НАША «Я» НЕ ПАМІРАЕ, а ПРАЦЯГВАЕ ІСНАВАННЕ, хоць і ў кардынальна новых умовах. ГЭТАЕ ІСНАВАННЕ НЕ БУДЗЕ ПАСІЎНЫМ, АСОБА БУДЗЕ РАЗВІВАЦЬСЯ.

ці нейкі працяг нашага існавання. Мы называем будучае існаванне матчымае, але больш правільна лічыць яго верагоднасцю ці нават відавочнасцю. А колькі людзей пра гэта не думалі зусім ці ставіліся да гэтага несур'ёзна? Справа не ў веры, а ў тым, што з фактамі, з «за» і «супраць» яны не знаёмыя і проста так раптам вырашылі, што «такога не можа быць».

Чаму ж так атрымліваецца, што чалавек мінае самае важнае для яго? Перш за ўсё — адкуль прыйшло і як развівалася амаль павальнае адмаўленне, што навісла над чалавецтвам XX стагоддзя? Так было не заўсёды...

Хрысціянства і ўсе вялікія рэлігіі заўсёды вучылі, што чалавек мае не толькі цела, але і душу і што, калі чалавек памірае, душа пакідае цела і жыве ў новых умовах. Адмаўленне Бога і ўсяго духоўнага развілася толькі на

цыны, але прагрэсіруе яна вельмі хутка. Вядомыя вучоныя аддаюць ёй свае сілы. Назіранні і даследаванні вядуцца ў навукова-медыцынскіх інстытутах і буйных бальніцах. Цяпер прапаноўваюць размежваць два смяротных стана — смерць клінічную (тое, што мы заўсёды называлі смерцю) і смерць арганічную, калі ўжо пачаліся структурныя змены ў тканках арганізму. Ажыўленне магчыма толькі тады, калі яго пачалі раней, чым праявілася незваротнае разбурэнне тканак.

У літаратуры сустракаецца апісанне выпадкаў, калі памёршы ажываў, здаралася, нават без чыйсьці дапамогі. Гэта з'явілася падказкай для тых, хто знаходзіўся побач. Самыя першыя спробы былі, зразумела, прымітыўнымі — цяпло на жывот, порка крапівай. Як і цяпер, з прымяненнем электрычных

«асоба» ці «душа» не памірае адначасова з целам, а працягвае незалежнае існаванне. Калі памёршы ажывае, душа вяртаецца ў цела.

УСПАМІН 3 «ТАГО СВЕТУ»

Адным з піянераў гэтай новай галіны медыцыны з'яўляецца доктар Райманд Мудзі. У 1975 годзе выйшла ў свет яго кніга на англійскай мове «Жыццё пасля жыцця», а ў 1977-м — «Роздум аб жыцці пасля жыцця». Доктар Мудзі сабраў вялікі матэрыял — 150 выпадкаў. Вось адзін з іх — гэта апавяданне жанчыны, якая паступіла ў бальніцу з хваробай сэрца. Калі яна адчула моцны боль у грудзях, паспела націснуць кнопку званка і адчула, як выходзіць са свайго цела і падае ўніз, а потым пачала павольна паднімацца да столі. Яна бачыла сябе і свайго доктара і здзіўлялася: «Што ён тут робіць?» «Я адчувала сябе кавалачкам паперы, на які нехта дэмухнуў».

Яна чула голас адной сястры: «О, Гасподзь, яна памерла». «А ў гэты час другая сястра рабіла мне штучнае дыханне — вусны да вуснаў. Я ж глядзела ёй у патыліцу. Я памятаю яе валасы. І потым я ўбачыла, як яны прывезлі машыну і далі токі на мае грудзі. Маё цела проста скокнула. Я думала: «Нашто яны? Мне зараз так добра».

Апісаная вышэй з'ява, як і паняцце клінічнай смерці, могуць часам выклікаць недавер. Калі чалавек ажывае, хіба ж гэта смерць? Але ж сутнасць якраз у самім існаванні гэтага дзіўнага феномену, калі нейкая частка чалавека пакідае цела і мае здольнасць назіраць і яго, і ўсё навакольнае з боку. Гэта даказвае, што свядомае жыццё можа працягвацца незалежна ад фізічнага цела і нават зусім без яго.

Жыццё па-за целам «перажывае» і апісаў Карл Густаў Юнг, адзін з вядучых псіхалагаў-псіхіятраў нашага часу. Яшчэ ў 1916 годзе архіепіскапам Ніканам у «Троіцкіх лістках» быў апісаны выпадак, які здарыўся з К. Ікскулем. Пасля многіх гадоў спакойнага жыцця той захварэў на запаленне лёгкіх. Адночы раніцай адчуў сябе зусім добра. На здзіўленне, урачы захаляваіся. К. Ікскуль расказвае: «Дзіўна было жыць, бачыць і не разумець нічога, адчуваць да ўсяго такую адчужанасць. Доктар задае мне пытанне, я чую, разумею, але не адчуваю патрэбы адказаць. Раптам мяне пацягнула ўніз. Далейшае добра памятаю. Я стаю ў пакоі. А ўрачы каля ложка. Я падышоў бліжэй і ўбачыў сябе. Я вельмі здзіўляўся: «Ці такое магчыма?» Я хацеў дакрануцца да сябе самага, мая рука прайшла наскрозь, праз пустату. Я паклікаў доктара, ён не рэагаваў».

Паглядзеўшы на мёртвае цела, ён падумаў: «Магчыма, я памёр. Але гэта цяжка было сабе ўявіць — я ўсё адчуваў і ўсведамляў. Акрамя таго, у жыцці душа і не верыў, і гэтая думка не прыходзіла да мяне. Я з'явіўся ў гэты новы свет такім, якім пакінуў стары. Цела — не астрог душы, а яе законнае жылло, таму душа наведвае новы свет у той ступені свайго развіцця і сталасці, якіх дасягнула ў сумесным жыцці з целам».

Раптам ён убачыў двух анёлаў, якія пранеслі яго скрозь сцены на вуліцу. Затым апісвае пад'ём, агідныя істоты і з'яўленне святла... ярчайшага за сонечнае. Ён страціў свядомасць і прыйшоў у сябе на ложку. Урачы, якія назіралі за Ікскулем, паведамілі, што ўсё аднак клінічнай смерці былі ў наяўнасці, стан смерці працягваўся 36 гадзін.

Наступная сустрэча з кнігай П. Каліноўскага адбудзецца ў нумары «Беларускага ўніверсітэта» за 23 кастрычніка.

Падрыхтавала З. МАРАВА.



Малюнак Святланы ВЯТРОВАЙ.

«Усё жыццё чалавека, асабістае і грамадскае, трымаецца на веры ў бессмяротнасць душы. Гэта найвышэйшая ідэя, без якой ні чалавек, ні народ не могуць існаваць».

Ф. М. ДАСТАЕЎСКІ.

працягу апошніх 100—150 гадоў. Яно вырасла ў матэрыялістычнай філасофіі, якая цяпер страціла навуковае значэнне і абанкротілася не толькі ў тэорыі і практычных вывадах, але і ў самой сваёй аснове, калі было выяўлена, што матэрыя не ёсць нешта трывалае і што яе першааснова — пратоны, электроны і гэтак далей — энергія. Разуменне духоўнасці сусвету ўласціва людзям спрадвечу, адмаўленне ўсялякай духоўнасці кароткачасовае і ўжо пакідае свет як кожнае памылковае вучэнне.

Яшчэ не так даўно толькі некаторыя вучоныя адважваліся выказаць думкі, нязгодныя з афіцыйнай дактрынай матэрыялізму. А сёння мы стаім на мяжы двух эпох. Эпоха матэрыялізму змяняецца зусім іншым светаразумедам — сусвет не толькі матэрыя.

Сучасная навука аб смерці — маладая галіна меды-

шокаў, людзі адчувалі, што неабходна моцнае раздражненне. Гэтыя раннія спробы рэдка былі паспяховымі. Тым не менш, людзі ўсё роўна спадзяваліся, што калі-небудзь стане магчымым вяртаць жыццё памёршаму. А вучоныя ў дадатак яшчэ і працавалі над гэтай праблемай.

І цяпер нядаўна памёршага чалавека часам атрымліваецца ажывіць. Такія людзі, якія прайшлі праз часовую смерць, потым расказвалі пра свае адчуванні ў час «візіту на той бок». Яны захоўвалі здольнасць успрымаць навакольнае, маглі, напрыклад, з боку глядзець на сваё мёртвае цела, бачыць, як урачы і сёстры спрабуюць вярнуць яго да жыцця, чуць і разумець іх размовы. Атрымліваецца,

Цана 5 кап.

17 кастрычніка
Зак. 2075.

Т. 1000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МВПА
імя Я. Коласа.